

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19-20 травня 2016 року)



Суми
Сумський державний університет
2016

державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. – 2014. – № 2. – С. 21–226.

4. Герасименко К. Сучасні ознаки загроз «інформаційного тероризму» / К. Герасименко [Електронний ресурс]. – 2009. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2009-3/09gkczit.pdf4>

5. Chambet P. Le cyber-terrorisme / P. Chambet [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chambet.com/publications/Cyberterrorisme.pdf>

ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ І НАТО : ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТАКИХ ВІДНОСИН ТА МОЖЛИВІСТЬ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ

Пронський Е. А.

студент II курсу юридичного факультету

Сумського державного університету

Науковий керівник: Денисенко С. І.

к.ю.н., доцент, викладач кафедри СМП юридичного факультету

Сумського державного університету

Непряма агресія РФ проти України, яка наприкінці серпня 2014 року почала переростати в обмежене вторгнення регулярних російських військ, знову повернула на порядок денний питання отримання ефективних механізмів збереження незалежності і суверенітету нашої держави. Тому логічним наслідком стало поновлення інтересу до НАТО, який в Україні офіційно зник в 2010 році, коли було оголошено про позаблоковість. Питання приєднання України до НАТО з кожним днем в умовах сьогодення стає більш актуальним як серед звичайних громадян України, так і серед представників вищих ешелонів влади нашої держави. Україні, її громадянам, в першу чергу потрібне мирне співіснування, відсутність міждержавних агресій та збройних конфліктів, тому актуальність інтеграції України до НАТО тільки зростає, адже відомо, що на європейському континенті саме НАТО залишається таким регіональним військово-політичним об'єднанням, який не лише дозволяє гарантувати безпеку своїм членам, а й шляхом залучення до співпраці третіх країн, створює передумови до вироблення підходів конструктивного вирішення міждержавних питань.

Спочатку розглянемо, що таке НАТО. НАТО (англійською мовою — North Atlantic Treaty Organisation, або Організація Північноатлантичного договору) — це військово-політичний союз, створений для захисту країн євроатлантичного регіону (тобто Європи і Північної Америки), насамперед від зовнішніх загроз. Метою НАТО є колективний захист його країн-членів. Головна роль НАТО полягає у забезпеченні свободи і безпеки країн-членів за допомогою політичних і військових засобів. Альянс стоїть на захисті своїх країн-членів від загрози агресії, будь-який напад на членів НАТО у Європі чи Північній Америці розглядається як «напад на всіх», і кожна з держав-членів зобов'язалася надавати допомогу союзникам.

Відносини між НАТО і Україною постійно розвиваються з самого моменту отримання Україною незалежності в 1991 році. Зважаючи на стратегічну позицію України як моста між Східною та Західною Європою, відносини між НАТО і Україною мають провідне значення для розбудови миру і стабільності в євроатлантичному регіоні. В 1994 році Україна стала першою країною — членом СНД, яка приєдналася до Партнерства заради миру, 1997 року було підписано Хартію

про Особливе партнерство між НАТО і Україною. У 2002 році було затверджено План дій Україна — НАТО, метою якого є чітке визначення стратегічних цілей і пріоритетів України на шляху до цілковитої інтеграції в євроатлантичні структури [1].

Щорічно укладаються Індивідуальні програми партнерства між Україною і НАТО, проводяться регулярні спільні військові навчання, 2005 року започатковано Інтенсифікований діалог з НАТО з питань набуття членства.

Крім того у рамках «Плану дій» щороку готуються «Цільові плани», які містять перелік конкретних заходів «Україна — НАТО», спрямованих на досягнення визначених у «Плані дій» цілей. Останній «Цільовий план» було затверджено Указом Президента України в червні 2007 року [2].

Розглянемо, наскільки привабливою є Україна для НАТО. Україна має унікальне для європейської безпеки геостратегічне значення. Саме це спричиняє підвищений інтерес НАТО до України. Україна має більше геостратегічне значення, аніж Румунія та Болгарія, які зміцнили «південний фланг» НАТО, а тому може розраховувати на успішність і швидку інтеграцію до НАТО. Ще одним «плюсом» України є її велика територія. Перевагами України є високотехнологічний оборонно-промисловий комплекс, а також здатність України до створення в замкнених циклах деяких конкурентоздатних на світовому ринку зразків озброєння [3].

Для більш кращого розуміння подальшого розвитку відносин між Україною та НАТО, пропонуємо розглянути оцінку переваг і недоліків для України при вступі до НАТО, яку подаємо у вигляді одного зарубіжного аналізу, де оцінка проводиться за чотирма критеріями, а саме: сильні сторони, слабкі сторони, можливості і загрози при вступі України до НАТО.

Отже, щодо можливостей України, то, по-перше, вступ України до НАТО означає нові можливості для конкурентоздатних оборонних виробництв; по-друге, перебування в НАТО різко покращить перспективи вступу України до ЄС. По-третє, НАТО не вимагає припинення військово-технічної співпраці, з іншими державами, зокрема з Росією. По-четверте, завдяки вступу до НАТО, Україна зможе у перспективі стати в один ряд з «сильними державами».

Щодо загроз для України, то ймовірно тимчасове погіршення відносин України з Росією, можливі кроки з боку Росії щодо розміщення на кордонах з Україною збройних сил, хоча силове протистояння буде малоімовірним; перспектива вступу України до НАТО стимулює Росію до припинення вигідних для України корпоративних зв'язків з Росією; також передбачається певне збільшення терористичної загрози для України, яка в результаті вступу до НАТО стає частиною політично-військової Європи.

Щодо сильних сторін приєднання України до НАТО, то такими «сторонами» є: надання гарантій безпеки; надання «ядерних гарантій», відповідно до яких напад на Україну із застосуванням ядерної, хімічної чи бактеріологічної зброї означатиме адекватну відповідь з боку ядерних держав-членів НАТО; вступ нашої держави до НАТО істотно знижує ризик війни проти України; Україна в результаті вступу до НАТО зміцнить свою політичну незалежність, отримає захищеність від зовнішнього втручання у внутрішні справи України; НАТО не вимагає розміщення на території України своїх баз в обмін на членство; ліквідація можливості зовнішньополітичних провокацій проти України; у результаті вступу до НАТО Україна зміцнить свою територіальну цілісність, а сепаратизм втратить свою силову основу; НАТО не вимагає масового переозброєння східно-європейських армій: кожна країна має право на власний розсуд вирішувати, які озброєння і якого виробництва закупляти для своїх

збройних сил; вступ до НАТО є імпульсом іноземним інвесторам для приходу в Україну; вступ до НАТО пов'язаний з покращенням клімату для здійснення підприємницької діяльності в Україні, зокрема з покращенням міжнародного інвестиційного іміджу України; через дотримання процедур, норм, які підтримує НАТО, та через стабілізацію ситуації з зовнішньою безпекою зміцніє демократія в Україні.

Щодо слабких сторін приєднання України до НАТО, то таких сторін значно менше, ніж позитивних: по-перше, Україні необхідно буде надавати збройну підтримку союзникам по НАТО, якщо на їхню територію буде здійснено напад. По-друге, ймовірно певне збільшення витрат на оборону України. По-третє, вартість внеску України до бюджету НАТО, за оцінкою експертів, перебуватиме приблизно 40-50 млн доларів США на рік.

Оцінка можливих негативних наслідків будь-якого рішення має співвідноситися з його позитивами і перевагами. У цьому зв'язку, переваг від членства України в НАТО значно більше, ніж потенційних втрат. Про це свідчить, принаймні, досвід 9 країн Центральної і Східної Європи, які набули членства в Альянсі в останні роки.

Приєднання України до НАТО вимагає величезних зусиль, послідовності дій та щоденної клопіткої роботи. При цьому, демократичні перетворення українського суспільства, вдосконалення системи державного адміністрування, піднесення вітчизняної економіки, професіоналізація нашої армії на шляху до НАТО є, безумовно, позитивними процесами, хоча вони відбуваються повільно та складно.

Наприклад, реформа Збройних Сил України відповідно до критеріїв побудови армій оборонного типу більшості країн-членів НАТО передбачає скорочення особового складу. Це, у свою чергу, може призвести до такого негативного наслідку, як тимчасове загострення соціальних проблем серед наших військових. Але закономірним кінцевим результатом процесу реформування ЗСУ буде створення сучасної, мобільної, професійної, високооплачуваної та боєздатної української армії, здатної ефективно захищати нашу країну. Це є однозначним позитивом і необхідне Україні незалежно від можливого членства в НАТО.

Не менш характерним прикладом у цьому контексті може слугувати і український військово-промисловий комплекс. Можливе членство України в Альянсі відкриє українським підприємствам нові інвестиційні перспективи та ринки озброєнь в країнах-членах НАТО, про що свідчить досвід країн-членів Альянсу зі Східної Європи. Можливо, деякі підприємства не зможуть оперативно скористатися цією перевагою та в умовах жорсткої конкуренції з військово-промисловим комплексом високорозвинутих країн ринкової економіки будуть змушені закритися – це негатив. Однак, переорієнтація підприємств на створення високотехнологічних і конкурентоспроможних на світовому ринку озброєнь піде лише на користь як вітчизняній обороні, так і українській економіці в цілому.

Тому, як ми бачимо, «плюсів», тобто позитивних сторін розвитку мирних відносин між нашою країною та Організацією Північноатлантичного договору, а саме вступу України до НАТО, набагато більше, ніж негативних моментів. Тим паче, треба відмітити, що деякі негативні сторони можливого вступу України до НАТО, розглянуті нами вище, все одно в кінцевому випадку призводять до позитивних сторін та переваг для України.

Отже, в умовах зростання небезпеки повномасштабних воєнних дій та їх неконтрольованого розвитку «українська криза» набуває особливого значення.

Вторгнення російських військ в Україну з одночасним порушенням її суверенітету, територіальної цілісності та незалежності уповільнює процес вступу країни до НАТО та створює явну загрозу європейській безпеці, Північноатлантичному співтовариству та сусідам Росії в Євразії. Це стало викликом для міжнародної спільноти до пошуку нових шляхів укріплення єдності стосовно «українського питання» та прагнення до колективного захисту східних кордонів з метою забезпечення безпеки в регіоні. А це вже навпаки прискорює процес вступу та мотивує Україну приєднатися до НАТО.

Вступ України до НАТО буде вигідним і самому військово-політичному союзу, оскільки Україна є східно-європейською «стіною» для НАТО, яка в разі будь-якої агресії країн Східної Європи і Азії, зокрема РФ, буде стримувати таку агресію і тим самим захищати європейські країни-члени НАТО, що в принципі, Україна робить і зараз. До того ж, якщо Україна стане членом НАТО, цьому військово-політичному союзу буде дозволено розміщати свою техніку та обладнання в Україні, а отже максимально близько наблизитися до території РФ і контролювати дії Росії, що в принципі, є давнім бажанням НАТО. Саме тому Україна є дуже цінною державою для НАТО, і тому відносини між цими двома суб'єктами міжнародного права повинні тільки розвиватися.

Щодо самих відносин України і НАТО, то між цими двома суб'єктами міжнародного права не виникає жодних конфліктів, непорозумінь тощо, і, на мою думку, це тільки сприяє подальшому вступу України до Організації Північноатлантичного договору.

Також ми вважаємо, що Україна дуже зацікавлена в подальшому вступі до НАТО, оскільки процес входження до цієї дуже потужної міжурядової організації є стимулюючим фактором для проведення внутрішніх політичних та соціально-економічних реформ усіх сфер суспільного життя, гармонізації законодавства з правовими нормами та демократичними принципами держав-членів НАТО, прискорення трансформації Збройних Сил України, встановлення цивільного демократичного контролю над оборонним сектором держави. Також членство України в НАТО матиме глибоке цивілізаційне значення для нашої країни, адже входження до Альянсу означає для України, перш за все, приєднання до сім'ї націй, що мають спільні демократичні цінності, які цілком поділяє український народ.

Ми вважаємо, що взагалі перспективи розвитку нашої держави можливі лише за наявності вступу України до НАТО, оскільки таким чином Україна буде завжди захищена від агресорів, а тому буде спокійно і стабільно розвиватися.

З вище сказаного також можна зробити висновок, що і Організації північноатлантичного договору, і Україні вступ нашої держави до НАТО є взаємовигідним, а отже в першу чергу саме в цьому ми вбачаємо чудові перспективи розвитку взаємовідносин України і НАТО.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Указ Президента України «Про Цільовий План Україна — НАТО на 2007 рік в рамках Плану дій Україна — НАТО» № 535/2007 від 18 червня 2007 року. www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/11960.htm
2. План дій Україна — НАТО. [www.mfa.gov.ua/information/card.html?media/Ukraine — NATO. Html](http://www.mfa.gov.ua/information/card.html?media/Ukraine%20-%20NATO.html)
3. Палій О. Навіщо Україні НАТО? — К.: Дніпро, 2006. — 144с.